

GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACTIUNEA ȘI ADMINISTRAȚIUNEA:
BRAȘOVU, piața mare Nr. 22.

SĂ PRENUMERĂ:

la poște, la librării și pe la dd. corespondenți.

ANUNCIURILE:

O seriă garmondă 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Solicitorii nefrancați nu se primesc. — Manuscrisurile nu se retrămit.

„GAZETA” IEȘE ÎN FIECARE ZI.

ANULU XLVIII.

Pe unu an 12 flor., pe șese luni 6 flor., pe trei luni 3 flor.

România și strălăutate:

Pe an 36 fr., pe șese luni 18 fr., pe trei luni 9 franci.

NR. 5.

Duminică 6 (18) Ianuarie

1885.

Din cauza S-tei sărbători de Luni, ziarul nu va apărea până Marți seara.

România, Tronul și opinia publică.

IV.

De când e lumea există și convingerea între oameni, că dreptul are numai acela, care dispune de puterea de a și-lu apără și de mijlocele de a-lu duce în împlinire. Fără de această putere și fără de aceste mijloce nu pôte fi vorba de dreptul, ci numai de liberul arbitriu și de grația.

Cei dela putere se totu fălescă cu aceea, că au fostu „generoși” și „mărinimoși” și ni-au dată nouă Nemaghiariloru libertate și drepturi. Inzadară amă așteptatū însă timpū de 16 ani sē ne spună, decă dispunemū și de mijlocele prin cari sē putemū face, ca această pretinsă libertate și aceste pretinse drepturi sē se și respecteze.

Ori dōră iuriconsulții cărmuitorū de ađi suntū de părere, că ceea ce a ieșitū din „grația” și „mărinimiă” totū numai prin grația și mărinimositate se va susține? Atunci de ce ne mai vorbescū nouă Românilorū de libertate și de drepturi?

Consituțiunea ungurească actuală prevede răspunsabilitatea miniștrilorū.

Acesta este unū principiu recunoscutū în tōte statele constituțiunale ale Europei, dēr s'a doveditū, că este fōrte greu de executatū. Cu tōte acestea e neapēratū de lipsă ca, după ce în memoratele state Domnitorii sunt scutiți de orice responsabilitate, sē pōtă fi trași la răspundere miniștrii pentru faptele sēvērșite în exercitarea funcțiunei lorū publice.

Faptele miniștrilorū este chiămatū parlamentulū a-le controlă. Acestū controlū pōte avē însē unū înțelesū practicū numai pentru acei factori ai statului, căroră le este cu puțință de a-lū și exercitā. Pentru ceilalți nu există posibilitatea de a controlă faptele guvernului, prin urmare n'au nicī mijloculū de a-lū constringe sē respecteze interesele lorū.

Vedemū atātū în monarchia nōstră, cātū și în statele străine lupte continue pentru dreptulū electoralū. Ce sensū potū avē aceste lupte, decă nu ca printr'o reprezentare cātū mai drēptă și echitabilă a tuturorū factorilorū sē se facă posibilū unū controlū mai viu și mai efectivū din parte-le și sē se asigure astfelū recunoșcerea și respectarea drepturilorū lorū?

Și decă se tractēză de asigurarea exercițiului neîmpedatū alū drepturilorū, cu cātū mai mare nu va fi necesitatea unū controlū într'unū statū, unde trăiescū diferite popōre cu diferite moravuri, cu diferite limbi și aspirațiuni?

Controlulū parlamentarū trebuia sē devinā cu totulū ilusoriu pentru naționalitățile nemaghiare din Transilvania și Ungaria, îndată ce parlamentulū centralū a fostū constituitū pe basa unū sistemū electoralū, care nu admite de faptū decātū numai reprezentarea elementului maghiarū.

Mai rēmāsese unū mijlocū, prin care celū puținū poporulū românū, celū mai numerosū după elementulū maghiarū, putea fi pusū în pozițiune de a-și apērā până la unū punctū ore-care interesele sale de viață națională. Acelū mijlocū erā autonomia Transilvaniei, erau legile aduse în favōrea Românilorū ardeleni. Inșă factorii puterei maghiare s'au grăbitū a nimici această autonomie și

aceste legi și pe ruinele lorū au introdusū legea electorală excepțională, care despōiā pe cetățenulū de naționalitate română chiar și de dreptulū cardinalū electoralū.

Este învederatū, că în asemeni împrejurări n'a rēmasū pentru noi Români nici măcarū umbra posibilității de a putē exercitā unū controlū cātū de neînsemnatū asupra actelorū guvernului, și de aceea au fōrte mare dreptate foile maghiare decă opunū pretinselorū nōstre „drepturi constituțiunale” grația și liberul arbitriu alū Maghiarilorū dela putere.

Se nasce acum marea întrebare, că până unde se pōte estinde această grația și acestū liberū arbitriu alū elementului domnitorū? Este acestū elementū suveranulū nostru absolutū, ori mai există peste elū și afară de elū și unū eltū Suveranū, care pe lângă drepturile sale mai recunoșce și îndatoriri ale corōnei și ale puterei de statū față cu cei desmoșteniți?

Și după ce cu toții scimū, că în adevērū există în acestū statū monarchicū cu formă de guvernamentū constituțională unū Domnitorū, care stă peste partide, peste luptele dīlnice dintre diferitele popōre cari îlū compunū, trebuie sē ne mai întrebămū: de unde vine, că Domnitorulū nostru, care, de când ocupă tronulū glorioșilorū sēi antecesorū, a datū atâtea doveđi de înaltă bunăvoință și părintescă îngrijire față cu poporulū românū de sub sceptrulū Sēu, nu are ađi nici o cunoștință de suferințele nōstre și nu scie nimicū de plāngerile nōstre? Este de vină numai memorata situațiune dificilă, ce ni s'a creatū din partea adversarilorū nēmului nostru, ori suntemū și noi de vină că Domnitorulū nu este informatū despre adevēratele scopuri ale opozițiunei ce-o facū Români guvernului sēu?

Judecândū cu sânge rece tōte faptele petrecute în acești 16 ani din urmă și cumpānindū fār' de nicī o preocupare atitudinea Românilorū în acestū intervalū, trebuie sē ajungemū la concluziunea, că acea durerosă aparițiune este a se atribui mai multū neprevederilorū și neîngrijirilorū nōstre, decātū uneltirilorū celorū dela putere.

Interpelarea deputatului Ugron.

La 14 Ianuarie n. deputatulū Ugron a adresatū guvernului o interpelare asupra oficiului de magistrū supremū alū Curții.

Regele Ungariei, dīse între altele Ugron, a petrecutū dīua de anulū nou în mijloculū nostru, și aristocrația ungurească s'a dusū sē felicite pe Maiestățile Lorū. În castelulū din Buda aristocrația a fostū primită de unū domnū streinū: de unū ore-care prințū Hohenlohe, care în Austria imbracă unū oficiu de Curte, pe cândū aci în Ungaria n'are o astfelū de demnitate.

Noi vremū, ca regele Ungariei sē nu fie incunjuratū de streini. Urmārimū chiar scopulū, ca tronulū și atunci sē fie incunjuratū de Unguri, când regele petrece în Viena, prin urmare cu atātū mai multū sē se facă această când se află în castelulū din Buda. Dreptulū publicū ungurescū nu sutere acțiunea unū Hohenlohe în Ungaria.

Interpelarea mea cătră ministrulū pentru persōna regelui sună astfelū: Cu privire la aceea, că pentru Ungaria s'a numitū unū magistrū supremū alū Curții deosebitū, întrebū pe ministrulū: Are cunoștință, că la primirea de anulū nou în castelulū din Buda, magistrulū supremū c. c. alū Curții a funcționatū ca atare? Are cunoștință că ultimulū balū alū Curții l'a arangiatū magistrulū supremū c. c. alū Curții, nebāgāndū-se în sēmă celū un-

gurescū? Decă are cunoștință despre această, ce are de gāndū sē facă, pentru ca vađa statului ungurescū și-a magistrului supremū ungurescū alū Curții sē nu mai fie espusă unei astfelū de îngustimi?

Interelațiunea a produsū mare nemulțămire la curte și chiar între deputați, dintre cari numai vr'o 50 au ascultat'o. Interpelarea ar fi pututū rēmānē la o parte, dīcū guvernamentalii, din causă că nu se potū face tōte deodată. Destulū e, că ađi la Curte se vorbesce numai unguresce și acestū motivū l'ar fi pututū face pe Ugron sē nu mai aducă această cestiune în cameră. În totū casulū, monarchulū trebuie sē fle nemulțāmitū, când vede că se lovesce în drepturile sale private.

DIN DIETA CROAȚIEI.

În ședința dela 14 Ianuarie st. n. a dietei croate se continuă dezbaterea proiectului de indemnitate. Dr. Franck propuse amendamentulū sēu, care, dīse elū, este urmarea logică a părerei dezvoltate de dēnsulū la dezbaterea generală, că cuota de 45% a veniturilorū Croației, cari servescū pentru acoperirea cerințelorū bugetului autonomū alū Croației, nu face parte din bugetulū comunū alū dietei ungare și că pretextele, ce se folosescū pentru scopulū acestei cuote, sē se facă cunoscute dietei. Președintele chiamă pe vorbitorū în mai multe rânduri la ordine și îi detrage cuvēntulū, când voesce sē aducă probe pentru o afirmațiune a sa. Se face mare sgomotū în stānga; strigāte: Ascultați doveđile! Asta'i scandalū! Libertatea cuvēntului! — Ba caricici (cătră președinte): Dacă e cavalerū sē-i dea voe sē vorbescă! — Starcevic: Asta este libertatea cuvēntului la voi! Rușine sē vē fie! Doveđi vrea elū sē vē arāte! — În decursulū neorānduelei iscate, Stancovic i a cuvēntulū sē vorbescă împotriva amendamentului, contra căruia se pronunță și Zsivcovic și Miscatovic. Votāndū-se proiectulū de indemnitate alū guvernului se primesce de majoritatea dietei.

Barcici dezvoltă apoi interpelarea sa referitoare la decădița materială a litoralilorū, întrebā de este guvernulū destoinicū sē-o împiedice prin mēsuri potrivite și mai cu sēmă de voesce sē facă ceva pentru a supune pe proprietarii de corābii de pe țermii croaticū la o dare egală cu proprietarii de corābii din Fiume? Între altele dīse elū: Dela introducerea sistemului dualisticū guvernulū ungurescū lucrēză la tōtă ocasiunea din intențiune spre paguba țermilorū croați..... Guvernulū actualū sprijinesce pe celū ungurescū și deputații din dieta comună sprijinescū ambele guverne. Locuitorii dela țermuri desprețuescū pe astfelū de trădători și cameleonū și acum acestia își rēsbunā. Rēsbunarea e vrednică de voi și Ungaria, statulū māriri în afară și-alū sārăciei în lāuntru, încă își are partea sa. Căpitani noștri de corābii croați, fala țerii, trebuiecū sē primescă posturi neînsemnate, negoțulū nostru marinū, odată înfloritorū, se aduce la sapă de lemnū (strigāte în stānga: Totū e adevēratū din firū în pērū!)

În Croația nu se remunerēză onestitatea și caracterulū ci înjosirea. Dietele nōstre nu suntū, decātū niște societăți de asigurare pentru legile unguresci, cari totdeuna sunt îndreptate împotriva poporului. De aceea preferāmū noi unū guvernū aspru, a unū generalū austriacū dar dreptū, față cu o constituțiune, ce demoralisēză și nimicește poporulū. Astă constituțiune aduce poporulū la desperare și la rēscōlă. Monarchia are 300,000 ostași, pe cari în pace pōte sēi māne împotriva omenilorū cinstit. Vaporulū din cazanū e intinsū de stă sē producă esplosiunea. Noi vomū ținē însē ventilulū deschisū, până vorū veni zile triste pentru astă monarchiă. Când va sosi vremea — și ea nu'i departe, pōte chiar în anulū acesta — vomū închide ventilulū, sē crepe cazanulū și monarchia sē cađă sfārimată în trāndavele'i atome. Noi vomū apērā numai acea părțicică, care se numește Croația. (Zivio furtunose în stānga extremă).

După ce șelii de secțiune Klein, Stancovic precum și Banulū rēspundū la câteva interpelări, ședința se ridică.

Cursul la bursa de Viena

din 16 Ianuarie st. n. 1885.

Table with 2 columns: Item name and Price. Includes items like Rentă de aur, Bonuri rurale, and various bonds.

Bursa de București.

Cota oficială dela 3 Ianuarie st. v. 1884.

Table with 2 columns: Item name and Price. Includes items like Renta română, Credit fonc. rural, and various bank notes.

Cursulu pieței Brașevă

din 17 Ianuarie st. n. 1885

Table with 2 columns: Item name and Price. Includes items like Bancnote românești, Argint românesc, and various exchange rates.

Numere singuratiche din „Gazeta Transilvaniei“ se pot cumpăra în tutungeria lui Gross (în casa prefecturii.)

Acei domni abonați ai noștri, cari au plătit prețului abonamentului pe jumătate de an... delă 1 Aprile 1885, care pentru Austro-Ungaria face 2 fl., ér pentru România 8 lei.

ADMINISTRAȚIA „GAZ. TRANS.“

Nutrețu de vite.

3-3

La bunul Haller din comuna Zoltan (lângă Sighișoara) cumpăratu de unu consorțiu de locuitori din acea comună se află de vëndutu 40-45 orgii de fênu forte tempuriu făcutu și bunu, între care se cuprindu 7 orgii otavă, paie de ovêșu din 400 de clăi, paie de grău din 130 de clăi, 150 hectolitrii de ovêșu, 80 hectolitrii de cucuruză, tôte în prețuri forte moderate.

Pentru acei cumpărători, cari ar cugeta să mănânce vitele loru nutrețulu menționatu pe locu, se va da gratis pășunitulu de érnă până în 20 Aprile 1885 c. n. mai multe staule (grajduri) și șopuri bine închise, ca adăpostu pentru oi și o odaie de locuitu pentru păzitori.

Informațiuni esacte se potu primi în Zoltan dela preotulu românú G. Vătășanu, în Sighișoara dela d-lu senatoru Ioanú Șandru și în Sibiu dela Direcțiunea Institutului Albina.

Zoltan, 2 Ianuarie 1885.

Administrația moșiei.

Calicú, cine nu abonéză Caliculu, diaru ilustratú humoristicú și satiricú, care costă numai 3 fl. séu 7 franci pe anú, dér produce în fie-care lună rîșu de 3 fl. séu 7 franci, și prin urmare dá fiecáru abonentú unú câștigú curatú de 33 fl. séu 77 franci la anú.

Cine n'are 3 fl. séu 7 franci, ca se aboneze Caliculu, mai bine sê-i împrumute, de câtú se ne rămăie noué datorú și sê pérđă câștigulu arátatú.

Adevératú sensaționalú va deveni Caliculu anului 1885 prin noua rubrică: „Scântei și cenușă din filosofia doctorului Annariu“ și prin mulțimea ilustrațiunilor comice și satirice.

Abonamentele se trimitú prin posta din Sibiu la

Administrațiunea „Calicului.“

4-6

Mersul trenurilor

pe linia Predeal-Budapesta și pe linia Teiuș-Arad-Budapesta a călei ferate orientale de statú reg. ung.

Large table with multiple columns showing train schedules, routes, and prices for various lines like Predeal-Budapesta, Teiuș-Arad-Budapesta, and Budapesta-Arad-Teiuș.

Nota: Orele de nôpte suntú cele dintre liniile gróse.

Tipografia ALEXI, Brașovú.